

З Днем Незалежності!

ПРИКОРДОННИК

України

№ 30-31 (5475-5476)

ЗАСНОВАНА У 1943 РОЦІ

21 СЕРПНЯ 2015 РОКУ

ГАЗЕТА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Мета – бути найкращими

Парадний батальйон готується представити Службу в День Незалежності

7
стор.

■ кордон за тиждень

Державний кордон України перетнуло
1,797 млн. осіб
та **397 тис.** транспортних засобів

Затримано за незаконне перетинання
кордону **240** осіб,
зокрема, **10** незаконних мігрантів

Вилучено **13** одиниць зброї,
257 боєприпасів
та **500** г наркотичних речовин

Затримано товарів і вантажів,
що незаконно переміщувалися через
державний кордон, на **3,85 млн.** гривень

■ коротко
про головне

**ЄС інвестує
в наш кордон**

Єврокомісія виділила четвертий транш у розмірі €8,55 млн. у рамках програми «Підтримка секторальної політики управління державним кордоном в Україні», повідомляє представництво ЄС в Україні. «За допомогою цієї програми Євросоюз вносить свій вклад у модернізацію Державної прикордонної та Державної фіскальної служб України. Це відбувається шляхом поліпшення законодавчої та нормативно-правової бази, запровадження вдосконалених механізмів контролю й модернізації інфраструктури перетину кордонів відповідно до стандартів ЄС», – йдеться в повідомленні. Програма також підтримує зусилля українського Уряду щодо досягнення ефективного балансу між безпечними кордонами і законним рухом людей і товарів відповідно до стандартів та кращих практик ЄС. «Я впевнений, що фінансова підтримка ЄС зміцнить співробітництво між агентствами, залученими до комплексного управління кордонами», – зазначив заступник голови представництва ЄС в Україні Томас Фреллесен. За його словами, кошти надалі сприятимуть торгівлі, прискорять демаркацію кордону та введення електронної митної системи.

Сергій ПОЛЩУК

**Грошей на
протези додали**

Кабінет Міністрів України своєю постановою вдвічі збільшив виділення грошової допомоги учасникам АТО на протезування за межами нашої держави. Тепер воїни, котрі брали участь у бойових діях на сході країни та в результаті втратили функціональні можливості кінцівок, отримуватимуть допомогу в розмірі 1800 прожиткових мінімумів, що в кінцевому підрахунку становить 2 млн. 192 тис. 400 гривень. Нагадаємо, що раніше подібна виплата становила 900 прожиткових мінімумів, відповідно – 1 млн. 96 тис. 200 гривень. Варто зазначити, що рішення стосовно доцільності протезування (ортезування) учасника антитерористичної операції приймає Експертна комісія Міністерства соціальної політики України. Зазначені зміни сприятимуть у повній мірі реалізації гарантованих державою прав учасників АТО на протезування виробами підвищеної функціональності за технологіями, які, на жаль, сьогодні в Україні відсутні.

Світлана ДЕЙЧУК

■ офіційно

Безвізовий режим: курс на прискорення

Президент України Петро Порошенко підписав Указ, яким увів у дію рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 липня 2015 року «Про додаткові заходи щодо запровадження безвізового режиму між Україною та Європейським Союзом».

Ольга МІРОШНИЧЕНКО

Згідно з рішенням Кабінет Міністрів має забезпечити реалізацію рекомендацій Єврокомісії про прогрес нашої держави з імплементації Плану дій щодо лібералізації ЄС візового режиму для України. Зокрема, йдеться про вдосконалення механізму координації та оцінки діяльності центральних органів виконавчої влади і реалізацію завдань у сфері євроінтеграції з використанням сучасних технологій.

■ на контролі Уряду

«Європейський вал» зводять за планом

На засіданні Уряду розглянуто стан інженерно-технічного облаштування українсько-російського кордону, територій, прилеглих до районів проведення антитерористичної операції, та Автономної Республіки Крим.

Андрій ГЕРАСИМКІВ

Відкриваючи засідання Кабінету Міністрів Арсеній Яценюк нагадав, що рік тому Уряд прийняв рішення розгорнути широкомасштабний проект, метою якого є облаштування державного кордону між Україною та Російською Федерацією.

– Відповідно до затвердженого плану, будемо «Європейський вал» і робимо так,

■ презентація

Наш МІФ

Уряд також має забезпечити схвалення концепції створення національної системи ідентифікації громадян України, іноземців та осіб без громадянства.

СБУ, Національне антикорупційне бюро із залученням представників Консультативної місії ЄС з реформування сектору цивільної безпеки України мають підготувати законодавчі пропозиції щодо посилення захисту свідків у кримінальному провадженні.

Міністерству внутрішніх справ доручено невідкладно забезпечити завершення будівництва та належного облаштування пункту тимчасового розміщення біженців у місті Яготин

Київської області, а також пункту тимчасового перебування іноземців і осіб без громадянства у селі Мартинівське Миколаївської області. Також у місячний термін МВС разом із іншими зацікавленими державними органами має організувати роботу з ефективного впровадження Концепції інтегрованого управління кордонами, зокрема поліпшення міжвідомчого співробітництва та обміну даними між правоохоронними органами, вдосконалення методології аналізу ризиків і технічних можливостей доступу до баз даних Інтерполу в пунктах пропуску через державний кордон.

Окрім того, МВС доручено посилити інституційну спроможність підрозділів міграційної служби щодо протидії нелегальній міграції та налагодження ефективного співробітництва з державами ЄС у зазначеній сфері, а також створити віртуальний контактний аналітичний центр і базу даних про міграційні процеси.

Адміністрація Державної прикордонної служби України має у місячний термін вжити заходів щодо укладення міжнародних договорів стосовно організації спільного з прикордонними органами суміжних держав патрулювання кордону та контролю у пунктах пропуску. ■

щоб Україна почувала себе безпечно, щоб кожен громадянин країни знав, що Державна прикордонна служба, українські Збройні Сили охороняють українську територію, і ми зробили все для того, щоб відгородитися від держави-агресора, яким є Російська Федерація, – наголосив Глава Уряду.

Водночас Арсеній Яценюк зауважив, що протягом року ефективність контролю над державним кордоном було суттєво підвищено, як інженерно-технічним облаштуванням, так і системою електронного контролю за держрубежем.

Перший заступник Голови Державної прикордонної служби генерал-лейтенант Василь Серватюк, який виступав доповідачем з цього питання на засіданні Уряду, запевнив, що до кінця 2015 року буде завершено роботи зі зміцнення українсько-російського кордону в межах Харківської та Чернігівської областей. Зокрема, буде обладнано сім опорних пунктів, 90 км невибухових загороджень, 214 км

рокадних доріг і контрольно-слідових смуг, 380 км протитанкових ровів. Також буде встановлено 44 спостережних вежі, розгорнуто 7 нових підрозділів і комендатуру швидкого реагування. Планується також встановити кілька бойових модулів. ■

Ігор Момот любив книги про історію та міфологію. А тепер і сам увійшов у історію і став нашим «міфом». Символічно, що й ініціали героя складаються у букви МІФ: Момот Ігор Федорович. Про це під час презентації книги черкаського журналіста Андрія Кравця під назвою «Генерал Момот: наш МІФ» згадала дружина Ігоря Федоровича Надія.

Ірина МАСТЕЛЬ

Дату презентації книги обрали не випадково. Того дня Герой-прикордонник святкував би своїх 50 років...

– Книгу я написав ще до травня. А потім взявся повністю її переписувати, з нуля, – розповів Андрій Кравець. – Просто однієї миті я зрозумів, яку саме книжку волів би прочитати Ігор Федорович. Мені хотілося б, щоб її читали хлопці на фронті. Щоб вона була «читивою», а не сухою, офіційною патетиною. А взагалі мені було надзвичайно цікаво писати про Ігоря Федоровича. Він скрізь зна-

ходився в епіцентрі подій. Він не був людиною «подвигу одного дня». Все його життя – суцільний подвиг. Зрештою, він першим у незалежній Україні отримав генеральське звання в бойових умовах. На жаль, помертвоні.

– Минув рік, а говорити про Ігоря важко – сказала, звертаючись до присутніх на презентації Надія Момот. – Книгу я вже прочитала і мушу сказати, що вона мені сподобалася. Хочу висловити глибоку вдячність Андрію Кравцю та спонсорів її видання Юрію Ткаченку.

Видання «Генерал Момот: наш МІФ» розішлють по школах і вишах, а також передадуть на передову: саме у кишенюковому, «фронтовому» форматі його надруковано на місцевому видавництві.

Обкладинку для книги підготувала литовська художниця Беата Куркуль, відома своїми картинками про українських прикордонників. На своїй сторінці у соціальній мережі вона пише: «Коли Андрій (автор книги) запропонував мені намалювати обкладинку, то в мене почався легкий приступ паніки – не вийде, я не справлюсь, адже це не звичайний боєць... Я точно знала, що не хочу малювати щось стандартно-пафосне. Що це повинна бути людина, котра випромінює тепло. Адже, як я собі повторюю, ще з минулого серпня: прикордонники не помирають, вони йдуть охороняти Небесний Кордон». ■

■ вступна кампанія

Alma-mater приймає поповнення

Професія захисника державного кордону, попри ризик і небезпеку, залишається однією з найпрестижніших у країні. Такого висновку ми дійшли за результатами вступної кампанії до Національної академії Держприкордонслужби. Так, дійсно бажаних поповнити лави відомства явно побільшало, причому бойові дії на Сході держави не лише не відлякали їх, а й навпаки підіграли інтерес до кар'єри військового.

Володимир ЗАХАРЧУК

Загалом за підсумками вступних випробувань у рейтинговий список потрапили 292 майбутніх курсанти. Серед зарахованих – як цивільні, так і ті, в кого за плечима вже є досвід військової служби. Не можна не відмітити, що нинішнього року бажаних одягнути на плечі зелені погони нарахували вдвічі більше, аніж минулого. Це свідчить про зростання патріотичних настроїв серед молоді.

Особливі обставини в державі дещо скорегували власне й хід самої вступної кампанії. Раніше абітурієнти, котрі хотіли потрапити до прикордонного вишу, зі своїми результатами зовнішнього незалежного тестування прибували до регіональних центрів комплектування за місцем проживання. І лише успішно пройшовши професійний відбір вони прибували до Академії для складання іспитів із фізичної підготовки. Очевидно, що нині не всюди є можливість організувати безперервну роботу центрів комплектування (мова про східні регіони країни), тому всі етапи вступних випробувань проходили безпосередньо у Хмельницькому.

Одягнути курсантські погони виявили бажання 189 військовослужбовців за

контрактом. Причому чверть з них не з чуток знають, що означає боронити Батьківщину, а захищаючи на полі бою її суверенітет, вони дізналися справжню ціну війни. Так, заявки на вступ до Академії подали 44 учасники бойових дій. У підсумку 133 військовослужбовці успішно склали вступні іспити.

Серед військових вишів прикордонна академія чи не найкраще виконала план із прийому абітурієнтів. Майбутні курсанти мають декілька днів, аби перевести подих і налаштуватися на нелегкі навчальні будні.

Далі на них чекає традиційне посвячення у курсантські лави – «курс молодого бійця». Протягом місяця під пильним керівництвом та настановами старшкурників вступники посилено освоюватимуть військове ремесло на території Центру забезпечення навчального процесу прикордонної академії. А вже у вересні майбутні офіцери складуть Військову присягу на вірність народові України.

Усі курсанти отримають повне державне забезпечення, триразове харчування та проживатимуть у гуртожитках на території Академії. За чотири роки випускників прикордонного вишу розподілять на первинні посади в органи охорони державного кордону, де вони й укладуть свій перший контракт.

Немало абітурієнтів виявили бажання опанувати й цивільні спеціальності: «Правознавство», «Філологія», «Переклад», на які почали приймати до закладу починаючи з 2010 року.

– Ми помітили, що цього року особливо популярним серед вступників було правознавство. Ліцензований обсяг на цю спеціальність – 90 осіб, 30 з них – за кошти фізичних і юридичних осіб. От на ці 30 місць ми отримали 221 заявку. Це величезний конкурс, – зазначив відповідальний секретар первинної комісії Національної академії Валерій Кухар.

Як бачимо, практика отримання цивільних спеціальностей у військовому виші теж доволі популярна. Нинішнього року понад 200 осіб стануть студентами Національної академії ДПСУ. ■

■ гарячі будні

Блокбастер на «Сопичі»

Озброєні оперативною інформацією, прикордонники відділу «Сопич», що на Сумщині, виявили два «УАЗи», котрі рухалися зі сторони Росії без номерних знаків. На законні вимоги зупинитися зловмисники не реагували, не зупинили їх і попереджувальні постріли вгору. Більш того, один із «шумахерів» намагався наїхати на правоохоронця. На щастя, безуспішно. Тоді правопорушники вирішили розділитися. В результаті подальших пошукових дій на околиці прилеглої населеної пункту було виявлено один із автомобілів-втікачів. Зрозумівши, що його викрили, водій покинув свого залізного коня і дав драпака, забігши до одного з приватних помешкань. Другого порушника виявили згодом, без жодних ознак життя. Пізніше з'ясувалося, що чоловіки намагалися провезти до України горілку «Сльцини», сферичні дзеркала, блоки живлення, елементи яких містять дорожочинні метали.

Сергій ЯКИМЕЦЬ

Біс полпугав

Зазвичай терористи перетинають кордон потайки і тим більше не пред'являють при цьому своїх документів, де чорним по білому написано, до якої саме терористичної організації вони належать. Однак бувають і винятки. Так, нещодавно через контрольний пункт «Бугас» на тимчасово невідконтрольну територію намагався потрапити звичайний, на перший погляд, чоловік. Він, мабуть, дуже поспішав, бо пред'явив прикордонникам посвідчення, видане так званим «міністерством державної безпеки» ДНР, де йдеться про приналежність чоловіка до батальйону «Восток». Та найбільший подив викликало навіть не це. Як з'ясувалося згодом, затриманий є священнослужителем Української православної церкви Московського патріархату. Біс, як-то кажуть, полпугав.

Олександр ТОМЧИШЕН

Стрийські тютюнові барони

У пункт пропуску «Тиса» на вантажівці «Рено» прибув наш співвітчизник. Якщо вірити його декларційним документам, то до Угорщини він віз повну фуру дощок. Однак тамтешні прикордонники не так легко провели. Як з'ясувалося після поглибленого огляду, контрабандист наспигував сигаретами практично кожен дошку. Для розвантаження та підрахунку виявленої контрабанди правоохоронцям знадобилося чимало часу. Загалом українець планував вивезти з України майже 60 тисяч пачок цигарок. Та згодом стало відомо, що це була не одноразова акція, а чітко налагоджений канал. У результаті проведення оперативних заходів у Стрию, що на Львівщині, прикордонники виявили склад, де власне й фасувалася тютюнова контрабанда. Наразі на цьому місці працюють правоохоронці.

Людмила ТКАЧЕНКО

■ НОВОСІЛЛЯ

Якщо сусід близький, то й перелаз низький

Це українське прислів'я чудово характеризує нинішній стан взаємин нашої держави з країнами ЄС. У контексті інтеграції України в європейську спільноту наші кордони активно модернізуються, причому безпосередню участь у цьому процесі беруть і західні партнери. Красномовним свідченням цього є відкриття реконструйованого відділу прикордонної служби «Грабове», яке нещодавно відбулося на Волині.

Андрій ГЕРАСИМКІВ,
фото Валерія ОЛІЙНИКА

Масштабну реконструкцію підрозділу здійснили в рамках міжнародного проекту розвитку сучасної інфраструктури відділів прикордонної служби за Програмою транскордонного співробітництва «Європейський інструмент сусідства і партнерства». Загалом на облаштування відділу прикордонної служби «Грабове» протягом 2013–2015 років було спрямовано 5,3 мільйона гривень, 95% з яких – це гроші Євросоюзу. Під час робіт відремонтовано 30 будівель і споруд адміністративно-житлового, господарчого та комунального призначення, прокладено мережі водопостачання, повністю переобладнано мережу тепlopостачання й збудовано нову котельню. Приємним моментом для військово-службовців, які проходять службу на «Грабовому», є облаштування чотирьох службових квартир у будинку для особового складу.

На новосілля до грабівчан завітали Голова Державної прикордонної служби України генерал-полковник Віктор Назаренко, голова Волинської облдержадміністрації Володимир Гунчик, голова Волинської обласної ради Валентин Вітер, Генеральний Консул Республіки Польща в місті Луцьк пані Беата Бживчи, Прикордонний Уповноважений Республіки Польща по Надбужанській ділянці Вальдемар Скарбек, а також представники взаємодіючих державних органів і громади Шацького району Волині.

Зокрема, генерал-полковник Віктор Назаренко у своєму виступі наголосив, що облаштування

державного кордону, створення необхідних умов служби для його охоронців і забезпечення комфорту подорожуючих нині є одними з основних пріоритетів відомства. І в цьому нам неабияку допомогу надають європейські партнери.

– Сьогодні ми відкриваємо оновлений відділ «Грабове». Його реконструкція є результатом реалізації масштабного проекту транскордонного співробітництва, у рамках якого Держприкордонслужба проводить реконструкцію дев'яти підрозділів, чотири з яких – на Волині, – підкреслив очільник прикордонного відомства. – Українські вартові рубежу вдячні інституціям ЄС за комплексну допомогу, зокрема й фінансову. Ми високо цінуємо партнерську підтримку наших польських колег та сприяння місцевих органів влади. Відділ, який ми відкриваємо, відповідає всім стандартам сучасного прикордонного менеджменту, а його інфраструктура та технічне забезпечення дозволяють якісно виконувати завдання з охорони й оборони державного кордону.

Також генерал-полковник Віктор Назаренко звернув увагу присутніх на те, що вже більше року на Донбасі йде війна нашого народу з російсько-терористичними військами та їхніми поплічниками. За цей час в умовах АТО народився новий образ прикордонника. Він сповнений патріотизму і мужності. Понад 12 тисяч наших військово-службовців, серед яких близько 700 з Луцького загону і 9 безпосередньо з відділу прикордонної служби «Грабове» брали участь у бойових діях. 612 вартових рубежу за особисту мужність і відданість народу України відзначені державними нагородами. 65

прикордонників героїчно загинули, захищаючи свою землю. Зокрема, молодший сержант Сергій Киричук саме з цього підрозділу. 25 липня минулого року він отримав смертельне осколкове поранення під час збройного нападу бойовиків на пункт пропуску «Маринівка», що в Донецькій області. На той час це було одне з найгарячіших місць на Сході країни, адже позиції українських прикордонників піддавалися щоденним обстрілам з важкої артилерії та систем залпового вогню «Град». За виняткову мужність і героїзм молодший сержант Сергій Киричук був посмертно нагороджений орденом «За мужність» III ступеня.

Після того як світлу пам'ять героїв-прикордонників вшанували хвилиною мовчання, присутнім зачитали накази, в яких правами Голови Держприкордонслужби, начальників Північного регіонального управління та Луцького прикордонного загону було заохочено кращих військово-службовців і працівників ВПС «Грабове». Не забули вартові рубежу й про підрастаючу зміну – місцевий гурток юних друзів прикордонників. Малечі «зелені кашкетки» вручили тематичний торт та футбольні м'ячі.

Згодом із вітальним словом до прикордонників звернулася Генеральний Консул Республіки Польща в місті Луцьк пані Беата Бживчи.

– Я дуже рада, що польська та українська влада роблять багато для того, щоб створювати добросусідський кордон, – заявила дипломат. – І нині ми в черговий раз у цьому переконуємося. Завдяки спільним зусиллям відкрито новий форпост, де ви нестримете свою службу. Це надзвичайно відповідальна й важка праця, за що ми вас дуже поважаємо. Західний

кордон України наразі мирний та спокійний, і ми широчимо, щоби він залишався таким і надалі. Будемо разом працювати для того, аби він був якомога комфортнішим для людей, які тут працюють і тих, хто його перетинає.

– Україна дійсно має відносно спокійний кордон із європейськими сусідами, але ми повинні бути впевненими в тому, що й тут стоїть сильна «армія» прикордонників, які добросовісно виконують свої обов'язки, – продовжив думку польського консула голова Волинської ОДА Володимир Гунчик. – Євроінтеграція нашої держави – це не просто красиве гасло. Вона поступово, але впевнено втілюється в життя. І сьогоднішній оновлений відділ прикордонної служби «Грабове» є яскравим підтвердженням того, як братні народи України та Польщі в рамках міжнародних програм розбудовують спільний кордон. Я впевнений, що настане той час, коли прикордонні пункти на нашому західному рубежі стануть чисто символічними, і Україна повністю інтегрується в європейську спільноту, ставши її повноправним членом. Але для цього вам сьогодні потрібно пильно нести ратну службу.

Ось уже перерізано символічну стрічку, і чепурна двоповерхова споруда «Грабового» гостинно прийняла нових господарів. Офісний інтер'єр; новенькі меблі; сучасний центр управління службою; клас підготовки персоналу; охайний «зодягнутий» у стенди; спортивний майданчик – все це допомагатиме охоронцям рубежу в їхній нелегкій службі.

Вже на вулиці гості відділу мали можливість ознайомитися з технічними засобами, що використовують прикордонники. Зокрема, це озброєння та спеціальні засоби, а також техніка, отримана в рамках зазначеного міжнародного проекту. Серед іншого тут були патрульні автомобілі

«Дастер», снігоходи, квадроцикли, пасажирський транспорт для перевезення персоналу та прилади тепловізійного спостереження.

Закінчився захід спільним брифінгом Голови Держприкордонслужби України генерал-полковника Віктора Назаренка, Генерального Консула Республіки Польща в місті Луцьк Беати Бживчи та голови Волинської ОДА Володимира Гунчика. Тут вже мова йшла більше про сучасні аспекти діяльності прикордонного відомства. Зокрема, генерал-полковник Віктор Назаренко повідомив представників центральних і регіональних мас-медіа про результати боротьби «зелених кашкетів» із організаторами незаконної міграції, контрабандистами та корупціонерами. На фоні нашої активної протидії схемі зловмисників стають все більш витонченими, а дії значно зухвалішими. Так, 4 липня нинішнього року на ділянці відповідальності ВПС «Грабове» спільний із співробітниками СБУ прикордонний наряд затримав чотирьох громадян України на двох автомобілях, які за допомогою гумового човна планували переправити на польський бік ріки Західний Буг 38 ящиків сигарет. Контрабандисти не лише не відреагували на вимогу правоохоронців зупинитися, але й спробували на максимальній швидкості збити вартових рубежу. Вгамувати зловмисників вдалося лише після застосування автоматичної зброї по колесах і двигунах позашляховиків.

Віктор Олександрович запевнив присутніх, що Держприкордонслужба надалі лише розширюватиме фронт боротьби з протиправною діяльністю на кордоні. Зокрема, у цьому сприятимуть нові підходи до охорони рубежу. Вже зараз триває конкурс на заміщення посад у відділах прикордонної служби «Жуляни», «Гостомель» та «Київ-пасажирський». Це будуть якісно нові підрозділи європейського гатунку, на котрих нести службу молоді, цілеспрямовані та безкомпромісні правоохоронці. ■

■ музей ДПСУ

Увіковічена пам'ять

Нещодавно на Черкащині, у Центральному музеї Держприкордонслужби України, урочисто відкрито меморіальну залу, що носить назву «Антитерористична операція». Її експозиція присвячена подіям, які ось уже другий рік переживає наша країна і які вкотре засвідчили, що проголошена 1991 року незалежність зараз як ніколи потребує надійного захисту.

Валерій ВИШНЕВСЬКИЙ

З початком збройного протистояння українські прикордонники неодноразово демонстрували відвагу, мужність і звитягу у боротьбі з ворогом. Їхні вчинки мають стати взірцем для всього українського народу та яскравим прикладом для майбутніх поколінь. Тепер світліни цих безстрашних воїнів можна побачити у відомчому музеї Держприкордонслужби, а також ознайомитися з озброєнням та предметами побуту, доставленими сюди з охоронених війною регіонів.

Автори новоствореної експозиції підкреслюють, що зараз конче необхідно допомагати нашим співвітчизникам формувати суспільний світогляд, ґрунтуючись на кращих прикладах мужності та звитяги героїв-прикордонників. Важливо не змарнувати історичний момент і докласти всіх зусиль, щоб кров, яку проливали бійці на передовій, була не лише жертвою в ім'я цілісності країни, а й ферментом єдності української нації.

— Зважаючи на важливість питання підвищення бойового духу наших військових, патріотичного виховання молоді, гідного вшанування пам'яті загиблих захисників Вітчизни, власне, й було вирішено створити таку меморіальну залу, — розповідає начальник музею полковник Валерій Путря. У присутності гостей, які прибули на відкриття, він вручив почесні грамоти всім, хто брав участь у створенні виставки: голові Всеукраїнської громадської організації — Союз «Народна пам'ять» Ярославу Жилкіну та її активу: Ігорю Слюсару, Леоніду Шовковському та Сергію Ткаленку. Отримали відзнаки й секретар всеукраїнської організації «Черкащани» Олександр Коваленко. А також Голова ради директорів групи компаній «Маїс» Сергій Терещук та заступник генерального директора цього агропідприємства Сергій Пасека, які доклали чималих зусиль до створення зали.

Особливу подяку керівник музею висловив Миколі Івановичу Бушину, якого обрали головою науково-координаційної ради Центрального музею Служби. Ім'я доктора істо-

ричних наук, професора, академіка, заслуженого працівника освіти України носить благодійний фонд, який вже тривалий час надає допомогу й усіляко підтримує черкаських прикордонників.

— Це справжні патріоти, яким небайдужа доля України, — підкреслив Валерій Путря.

Він також зазначив, що оцінюючи те, що відбувається сьогодні в державі, кожен українець — військовий і цивільний — має усвідомлювати, що тільки усі разом ми можемо відстояти нашу свободу. Тому героїзація нинішніх воїнів, захисників державного кордону, суверенітету та цілісності рідної землі є, без перебільшення, одним із стратегічних завдань. ■

■ постаті

«Боцман» захищає «Родіну»

Будні військовослужбовців АТО — це випробування на витривалість і силу духу, підвладні лише мужнім людям. Саме такими є 45-річний черкащанин прикордонник Олександр Бугаєнко та його бойові побратими, які несуть службу на одному з блокпостів на лінії розмежування. Про них наша розповідь.

Василь КАКАДІЙ

Призовну повістку Олександр Ярославович отримав весною минулого року з першою хвилею мобілізації. Тож довелося йому знову надягати військову форму і не стільки відновлювати на навчальних зборах уже призабуті «ази» бойової підготовки, скільки оволодівати новими знаннями прикордонної служби.

Кар'єру військового він розпочинав ще при Союзі, коли після строкової служби виявив бажання вступити до школи прапорщиків. Йому ніхто не перешкодив. Закінчивши навчальний центр «Десна», Олександр відправився до однієї з військових частин у Сімферополі на посаду старшини протитанкової батареї. Але за сімейними обставинами молодому прапорщику довелося звільнитися з артилерії і повернутися на «гражданку». Працював Олександр у криворізькій компанії на торговому судні, не здогадуючись, що його перебування серед флотських людей у майбутньому в уже незвичній бойовій обстановці стане його другим прізвиськом — псевдонімом «Боцман».

Минулого року Олександра Бугаєнка мобілізували до лав прикордонного відомства. Після місячної перепідготовки прапорщика зарахували до мобільної групи Херсонського загону. Колишній артилерист, а відтепер охоронець державного рубежу ніс службу на самому його вістрі — контрольних пунктах в'їзду-виїзду «Чонгар» та «Червоної чабан», дислокованих на адмінмежі з окупованим росіянами Кримом. Старші командири неодноразово відзначали сумлінність прапорщика Бугаєнка під час несення служби у прикордонних нарядах. Згодом у характеристиці на мобілізованого з'явився запис: «Рішуче діє в непередбачених обставинах, на їх зміни реагує своєчасно, рішення приймає оперативно й грамотно. Особисто дисциплінований. Користується заслуженим авторитетом і повагою у товаришів по службі». А він, як тільки розпочалися буремні події на сході країни, став проси-

тися: «Відправте мене туди». Проте старші командири мали свою думку: «Такі, як Ви, і нам дуже потрібні».

У березні нинішнього року згідно з Указом Президента про демобілізацію прапорщика Олександра Бугаєнка звільнено з лав Держприкордонслужби. Проте не минуло й трьох тижнів як «Боцман» знову повернувся до відомства «зелених кашкетів».

— Цього разу повістки я не отримував, — каже Олександр Ярославович, — пішов добровольцем. І після невеликої паузи додає:

— Знаєте, я з тих людей, які добре розуміють, де в такий час місце фізично здорового чоловіка.

У наступну хвилю мобілізації патріотичеркащанина зарахували уже до підрозділу бойової прикордонної комендатури Білгород-Дністровського загону, військовослужбовці якого виконують свої обов'язки в зоні АТО.

Зараз прапорщик Олександр Бугаєнко несе службу на блокпосту, розташованому на шахті «Родіна». Наші герої говорять, що він перебуває на «нульовій точці». Це означає, що кожної хвилини на цьому місці «Боцман» та його бойові побратими зустрічаються, образно кажучи, віч-на-віч з ворогом.

— Не буває такого дня, щоб «сепари» та проросійські найманці не випробовували нас на бойову міцність і силу духу. Так що «бачимось» часто, — розповідає «Боцман». — Обстрілюють нас щоденно, бойові зіткнення теж стали справою звичною. — Ну нічого, ми витримаємо, — каже він.

Потім звертається з неочікуваним проханням:

— Будете писати в газеті, не робіть з мене героя. Я просто виконую справу так, як і годиться захиснику країни. Краще розкажіть про моїх бойових побратимів, мужністю яких я пишаюся.

Олександр Ярославович, завжди врівноважена людина, не поспішаючи називає їхні імена. Це — його командир майор Сергій Побрежний, молодші офіцери — Денис Снятинський, Сергій Ведутенко, старший прапорщик Сергій Смирнов, прапорщики Віталій Ольшанівський, Василь Удовенко, сержант Георгій Таужнянський та бійці Олександр Ковальов, Юрій Титов і Максим Стрижко.

— З такими прикордонниками, як вони, нам ніякий ворог не страшний, — говорить «Боцман».

— У цьому, телефонуючи по мобільному додому, він запевняє і своїх найдорожчих людей — дружину Наті і вже дорослого сина Даніла. А нещодавно, не втримавшись щоб не похвалити і самого себе, повідомив їм: за зразкову службу отримав нагороду — іменний годинник від Голови Держприкордонслужби України генерал-полковника Віктора Назаренка, який побував на їхньому блокпосту. ■

■ 23 серпня – День Державного Прапора України

Під небом синім – золоте колосся...

Ольга МІРОШНИЧЕНКО

Колись я дуже заздрила патріотизму американців і їхній відданості державним символам. У цій країні найперше звертаєш увагу на величезну кількість зірково-смугастих прапорів. Просто гігантських, менших та зовсім маленьких. Вони прикрашають адмінбудівлі, торговельні центри, розважальні заклади і просто оселі мешканців. Останні цим дуже пишаються. І, повірте, абсолютно щиро.

Якось я навіть заблукала у Сан-Дієго, взявши за орієнтир готельно незмінний атрибут «американської мрії». Та коли почало сутеніти, зрозуміла що «маяк» було обрано невдало: по всьому місту таких прапорів виявилось дуже багато. Довелося звертатися за допомогою до перехожих...

«От би й у нас так шанували прапор», – думалося мені, а уява малювала картину, як мамин сусіда Михайло зранку піднімає на верхівку флагштока біля своєї хати синьо-жовте знамено. Якось дуже ненатурально виходило. Ми навіть жваво обговорювали це з колегами.

Тоді я навіть подумати не могла, що міне якихось пару років і все зміниться. Що День Державного Прапора стане справді народним святом – без формального пафосу та нещирих промов чиновників. Що я сама, як і тисячі моїх земляків, встановлюватиму на балконі синьо-жовте полотнище, власноруч шите відповідно до розмірів панелі. Що Павло Ушевець, якого всі знають як руфера Мустафа, «зробить» українською зірку у самому центрі ворожого лігва. (Його російських соратників сьогодні судять у Москві, і над абсурдністю цього «процесу» потішається весь цивілізований світ). Я й гадки тоді не мала, що мої переважно аполітичні співвітчиз-

23 серпня наша країна святкуватиме День Державного Прапора. Можливо, комусь свято здається надто формальним, однак це не так. Сьогодні воно потрібне нам як ніколи, адже саме прапор України є тим сакральним символом Незалежності, котру впродовж останніх років у нас намагаються цинічно відібрати.

У величезній духовній силі знамена кольорів неба та шишениці ми переконувалися багато разів. Коли серед вогню й куль захисники Майдану відчайдушно йшли на щити «Беркута», коли наші військові будували перші оборонні рубежі на Перекопському перешийку, коли потрібно було зупинити путінських бойовиків на Донбасі...

Минулого року День Прапора ознаменувався небаченим досі сплеском патріотизму. Сотні тисяч людей завітчали жовто-синіми барвами вулиці своїх міст і сіл, будинки, сквери, мости та навіть парки. Незалежно від регіону, політичних уподобань та національності. То було справжнє свято єдності, від якого перехоплювало подих і ти стверджувався у вірі, що всі разом ми обов'язково перемажемо...

ники будуть здатні на такі героїчні вчинки, яким можуть позаздрити найпатріотичніші громадяни інших країн...

...Сепаратистська в'язниця у місті Сніжному на Луганщині. Декількох полонених українських військових проводять коридорами колишнього слідчого ізолятора. «Давай быстрее!», – глушливо посміюючись, кваплять виснажених бранців тюремники. Вони вже передчувають ефект від підготовленої розваги. По дорозі під ноги хлопцям кидають український прапор. Той, хто відмовляється наступати на нього, одразу отримує удар кийком по спині... Бійці продовжують свій шлях, ледь тримаючись на ногах від болю...

Коли мама визволеного з полону прикордонника В'ячеслава Тимошенка побачила його понівечену спину, то спочатку просто заціпеніла.

– Не переживай, тіло звикло і майже не болять, – посміхнувся син.

Старшина мобільної застави, який майже чотири місяці пробув у катівнях

терористів, не наступив на синьо-жовте полотнище. Він зізнався мені, що як батько трьох дітей, військовий і патріот своєї держави, просто не міг так вчинити...

...Російський пункт пропуску «Донецьк». 23 серпня 2014 року. Тут вже більше тижня заблокована міжвідомча група українських прикордонників і митників, які прибули для огляду так званих «гумконвоїв». На них чиниться шалений психологічний тиск, а навколо табору постійно вештаються озброєні люди. «Ну, що, укропы, готовьесь, возвращаться домой, будете уже «двухсотыми», – погрожують нещодавні «брати». І по їхніх не переобтяжених благородством пиках одразу видно: не жартують! У таких випадках людина неминує постає перед дилемою: скоритися, щоб вижити, чи діяти, як велить совість та обов'язок. Тоді маленький і фактично беззахисний закін зробив свій вибір: упродовж дня всі українські офіцери та митники ходили ворожою територією із синьо-жовтими знаменами...

Серпень 2014-го. Вшент зруйнований пункт пропуску «Довжанський». Прикордонники, які в облозі впродовж двох місяців на межі людських можливостей обороняли об'єкт, змушені відійти. Однак просто так залишати ворогу позиції ніхто не збирається. Їх мінують. «Нехай тепер підходять, ото сюрприз буде!», – бійці востаннє озирються на розгромлену будівлю. Тепер їх тут нічого не тримає... Раптом один із них підводить очі на вишку – і завмирає: там і досі тріпоче на вітрі посічене осколками синьо-жовте знамено. І знову вибір: повернутися попри смертельну небезпеку чи наздоганяти своїх. Прикордонник Владислав Бувалкін – так звати героя – обрав порятунок прапора... «Це був символ нашої присутності, символ стійкості. Кожного разу, коли закінчувався обстріл, я визирав зі свого укриття, і мені було присмодно бачити, що прапор все ще висить, – каже Владислав. – Не хотілося залишати його на наругу. Вважається, якщо підрозділ зберіг зброю і прапор, він відступив гідно»...

Сьогодні мені спадає на думку, що українці нічим не поступаються американцям. Насправді їм ніколи не бракувало справжнього патріотизму та поваги до своїх державних атрибутів. Просто вони з притаманною нашому народові стриманістю не демонстрували цього так відверто.

...А прапора біля хати сусіда Михайла й досі немає. Натомість він прилаштував зовсім маленького в кабіні своєї старої вантажівки поряд з іконою. Це, звичайно, прогрес, хоч і невеликий... Зате у моєму рідному селі вже рік як знесли пам'ятник пролетарському вождю, за збереження якого затято боролися місцеві комуністи, регіонали та пенсіонери. І хоча це вже інша історія, проте вона також свідчить: ми змінюємося, поступово відкидаючи у минуле чужі символи, а на їх місці утверджуються наші власні – вистраждані та випробувані. ■

■ гордість і надія

Мета – бути найкращими

Парадний батальйон готується представити Службу в День Незалежності

Що ви уявляєте, коли чуєте словосполучення *військовий парад*? Начищене до блиску взуття, новісінька бездоганна форма, карбовані кроки по асфальту, рівні ряди підтягнутих хлопців зі зброєю, захоплені вигуки та оплески глядачів, традиційну урочисту музику військового маршу? Без усіх цих елементів уявити собі парад важко, і вони дійсно там присутні. Але дуже мало людей замислюється над тим, скільки сили, волі і витримки необхідно учасникам дійства для того, щоби воно пройшло бездоганно.

Володимир ПАТОЛА
фото Валерія ОЛІЙНИКА

Власне, для військових не є секретом: підготовка до параду – це важка і виснажлива праця. Щоби батальйон пройшов бездоганно, необхідна неабияка базова стройова та фізична підготовка і не менш потужна – безпосередньо перед проходженням.

Якщо хтось гадає, що крокувати в ногу з сотнею товаришів просто, а музика і барабанный дріб вирішують усі проблеми – це зовсім не так. Адже в центрі міста, де відбувається проходження, відлуння та акустичні перешкоди створюють кожна будова, кожна колона, кожна вулиця. І далеко не факт, що вухо упіймає зміну тональності мелодії чи барабанный дріб саме тоді, коли це необхідно.

Тому тренування проводять, щоби кожен м'яз організму бійця «знав» і «пам'ятав», як він має «поводитися» в ту чи іншу секунду і щоби цьому не могли завадити ані різкі звуки, ані спалахи фотокамер, ані сорокаградусна спека над розпеченим асфальтом.

Напруження під час очікування і проходження – максимальне. Його може

витримати далеко не кожен організм, навіть якщо це – молодий добре тренований військовий. Нерідко хлопців у попередні роки рятували нашатирий спирт та інші нехитрі премудрості, у той час як представники сусідніх «коробок» просто втрачали свідомість і їхнє місце займали запасні.

А ще, для того, щоби досягти основної мети параду – продемонструвати суспільству державу, а, можливо, і світу, що озброєні захисники цієї країни мають високий рівень патріотизму, злагоженості, витримки і здатні виконувати свої завдання – потрібне неабияке бажання та самовіддача кожного в парадному батальйоні.

Як покаже практика, хлопці дійсно ставляться до підготовки завзято та з неабиякою відповідальністю. Для них це не просто чергове завдання чи відрядження, а справа престижу прикордонної служби, та, власне, України.

Більшість бійців парадного батальйону – курсанти Національної академії Держприкордонслужби, які залучалися до виконання бойових завдань у мотоманеврених групах. Ці люди знають, що таке захищати свою державу, пишаються Україною, вміють упевнено досягати своєї мети, не дивлячись на перешкоди. Тому про труднощі тут говорять неохоче. Більше – про цілі. ■

Командир парадного батальйону полковник Вадим ЛЯШЕНЮК:

– Нещодавно відбулося проходження 16 парадних розрахунків. Наш батальйон увійшов у четвірку «коробок», які склали залік. Такого результату досягнуто за два тижні. У хлопців є бажання і натхнення.

Наші курсанти неодноразово були у складі мотоманеврених груп. Херсон, Солончак, Чонгар, Чаплинка. Перелік завдань об'ємний: охорона, недопущення проникнення диверсійно-розвідувальних груп, контроль за повітряним простором...

Вісім курсантів парадного батальйону у серпні одружуються. Бажаючих зайняти їхнє місце вистачало, тож командування було готовим замінити цих хлопців, проте жоден військовослужбовець від участі в параді не відмовився.

Командир першої роти парадного батальйону майор Богдан БЛИК:

– Термін на підготовку стислий – один місяць. Хоча зазвичай виділялося не менше двох. Проте основний склад батальйону бере участь у параді вже вдруге. Курсанти розуміють: необхідно показати українському народу: в нас є армія.

Минулого року нам дуже сподобалося, адже рівень патріотизму людей був значно вищим, ніж раніше. Нас вітали. Люди були у вишиванках, зі сльозами на очах. Це дуже сильно надихає та підтримує.

Погодні сюрпризи не заважають нам тренуватися. Моральний дух високий. Дякуючи командуванню, ми забезпечені усім необхідним. Курсанти нормально витримують навантаження. Не було жодного випадку втрати свідомості. На належному рівні й медичне забезпечення. Єдиний неприсмний момент – осі.

Старшина навчальної групи старший сержант Кирило ПРУСС:

– Атмосфера в моїй групі хороша. Хлопці задоволені тим, що потратили на парад. Наша група виконувала завдання на лінії адміністративного розмежування з Кримом. Як і тоді, зараз особливо відчувається дружба, взаємна підтримка та взаємоповага. За всіх людей сказати не можу. Дехто вважає, що краще було б гроші, які виділяються для цього заходу, використати на інші потреби. Я вважаю, що парад повинен бути. Зараз необхідно показати військову могутність нашої держави.

Командир відділення сержант Ігор ЯВОРЧУК:

– Моє відділення виїжджало в Макарівку Херсонської області. Шоста мотоманеврена група, потім – перша. Колектив у таких умовах стає більш згуртованим. Дружба міцнішає. Немає формалізму у відносинах. При цьому виконавча дисципліна залишається. Всі – майбутні офіцери, всі працюють на спільний результат. Мені дуже сподобалося ставлення людей. Коли проходили нічні генеральні репетиції на Хрещатику, деякі жінки навіть перехрестили нас. Колегам бажано згуртованості.

Курсант Владислав ПЯСЕЦЬКИЙ:

– Сил і наснаги вдосталь. Колектив загартований і готовий до виконання всіх поставлених завдань.

Батьки та друзі підтримують і з нетерпінням чекають Дня Незалежності, щоби прийти на Хрещатик. Багато хто приїжджає сюди. Більшість знайомих пишуться нами. Плече побратима, як і при виконанні бойових завдань, тут відчувається дуже сильно. Велике почуття відповідальності та бажання виправдати покладені на нас надії, адже від цього залежить безпека та престиж держави.

Курсант Олександр ДЕНИСЮК:

– Для мене це вже другий парад. Вихідний у нас один – неділя. Кожного дня два тренування. Важко марширувати в таку погоду, сонце дуже пече, але в нас виходить добре. Конкурентів багато, адже більшість учасників параду з інших силових структур марширували минулого року Хрещатиком і мають певний досвід. Та ми намагаємося бути кращими. Мета у нас одна – бути найкращими, і ми йдемо до неї впевнено.

■ фронтові замітки

Яка чарівна українська ніч! Червоне сонце ховається за обрій, залишаючи над горизонтом розмаїття кольорів останньої вечірньої заграви. Десь далеко в селі гавкає собака, обурений вечірнім візитом кавалера своєї молодій господині. Перегукється з невидимим співрозмовником сова.

Шурхотить у листі руденька лісова мишка. І все це – під спів солов'їв з акомпанементом вступуючого оркестру цвіркунів.

Досвідчений мисливець, якби він сюди випадково забрів, міг би на якусь мить упіймати зором майже невидиму косулю.

Тут усе як удома: такі ж ліси, рельєф, долини та пагорби. І рослинність – зовсім не степова. А як пахне скошене за сотню метрів звідси польове сіно!

Тільки у прикордонного наряду нині – інші турботи. Тихою й мальовничою була б українська ніч, якби не оті «брати»...

Володимир ПАТОЛА

Чотирнадцяте червня 2014 року. Луганська область. Красна Талівка.

Машина саме повернулася до розташування відділу. Хлопці освоюються на позиціях. Час від часу за якийсь десяток кілометрів збоку чуються вибухи. Це обстрілюють Станічно-Луганське: війна вже тут, на цих метрах кордону, і спалахнути вона може будь-якої секунди...

Втомлені за півтори доби дороги бійці тримаються над силу. Частина з них – в автобусі. Інші, наскрізь мокрі після літньої зливи, лежать на речах у кузові військової вантажівки, спльовуючи пилюку, що набилася між зубами та чхаючи від вихлопів. Але вони задоволені: з борта хоча б можна стріляти чи зіскочити, а вибухом міни тебе просто викине на землю. З високою імовірністю, живим. Це значно краще, ніж напівпрозорий «акваріум» тісного автобуса. Він не зупинить кулю чи осколок снаряда ворога і залишає мізерний шанс вижити під час обстрілу. На відміну від автобусного «комфорту», незахищений кузов дає можливість хоч якось вплинути на свою долю. Та, дякувати Богові, все пройшло спокійно...

Бійці не сплять. Прикордонників навчають не спати – навіть дуже втомлених. Хлопці вдивляються у темряву, пригадують подумки анекдоти, вслухаються в шеліт нічного лісу. Через комарів та земляних ос, що протинають жалами тонкі літні маски, заснути важко...

Застава формувалася менше двох діб. Виїхали на полігон лише для того, щоб пристріляти зброю. Вони й самі себе дотепно називали «спецназом клавіатури».

А горизонт стає сірим-сірим, обриси дерев розмиваються, зливаються – і босць шосили кусає себе за язика, аби не провалитися в сон просто зараз, з відкритими повіками.

– Цікаво, як розмножуються їжачки? – Подумав старший наряду, вдивляючись у гушавину. – Це ж усюди голки колючі, – Подумав просто так, аби лише відігнати сон...

Зведена застава приїхала в розташування відділу декілька годин тому.

Встановили намети, почали насипати пісок у мішки для укріплення. Перший заступник начальника підійшов до командира ново-прибулого підрозділу:

– Потрібно четверо бійців, щоб посилити наш наряд. Людей не вистачає. Там наш сержант і мобілізовані вже більше доби. Перевтомлені. А напрямок треба надійно перекрити. Зможете?

Бажаючи знайшлись відразу. Хлопці служили в пунктах пропуску, у штабі та підрозділах забезпечення. Усі без бойового досвіду, навіть злягання пройти не встигли: застава формувалася менше двох діб. Виїхали на полігон лише для того, щоб пристріляти зброю. Вони й самі себе дотепно називали «спецназом клавіатури». Декілька хвилин поспішних зборів – і наряд виїжджає у ніч...

...УАЗ летить, обминаючи вибоїни сільської дороги. Короткий інструктаж, знайомство з товаришами – і група починає працювати. Щоб не марнувати останні хвилини світлового дня, Микола та Петро, які отримали РПГ, окопалися саперною лопатою – однією на всіх.

Андрій, старший наряду, пройшовся позиціями, визначаючи сектори обстрілу, порядок відкриття вогню та шляхи відходу для кожного. День закінчується і на себе у нього вже немає часу, адже ворог будь-якої хвилини може зруйнувати перепони на дорозі та прорватися. Його потрібно зупинити, а якщо не вдасться – хоча б «пошуміти». Взаємодія з основними силами навряд чи знадобиться...

Офіцер таки знайшов місце у високій траві, де можна залагти. Позицію облаштувала сама природа: видно далеко, та й стріляти зручно. Але головне – свої в полі зору. Тож можна спілкуватися за допомогою жестів. Це там, у тилу, вони, як правило, не потрібні. А тут жести іноді замінюють весь словниковий запас. Особливо, якщо кордон поруч і радіостанцію ворог може легко почути...

...Високо в небо піднявся яскравий повний місяць: «Видно, хоч голки збирай». Романтично, і ми як на долоні...

– Товаришу капітане, у траві можуть бути змії, – каже Олексій, який останні декілька років служив у цих місцях.

– Ну, це не найбільша наша проблема, бо змії холонокровні. Вночі вони атакують, тільки якщо їх зачепити. На відміну від терористів. Тож сидіть тихо...

Вечірня роса промочила каремати і форму. Мокро, зате не жарко. Ну, і темно, звичайно, – це якщо в поле дивитися. А якщо на свій «піксельний» камуфляж – надто світло. Ой! Мало не забув – і страшно...

Страшно не тільки тому, що не бояться лише дурні. Ти чудово розумієш, що навпроти – професіонали, що на війні завжди є можливість померти швидше, ніж відчужеш загрозу. Тож хлопці слухають, чують кожну тваринку або й навіть комаху в радіусі декількох десятків метрів.

Курити не можна. Тільки на дні окопу, ховаючи сигарету під каску. Пристрої ніч-

ного бачення вимкнені: місяць зробив усю роботу за них. Органи чуття напружені максимально...

...Важкий звук дизельного двигуна під час їзди по бездоріжжю сплутати з чимось іншим важко. Техніка. Військова. Двигун високооборотний. З турбонаддувом. БТР? А може «Урал» чи КамАЗ повнопривідний? Сильно завантажений. У російських і радянських тракторів – звук інший. Зрештою в авіаційному пункті пропуску й БТРи,

Гнітюча тиша війни

і важкі трактори взагалі гудуть нечасто (це я про себе). Тому можна робити лише припущення.

Звук наближається. Старший наряду ще раз про всяк випадок оглянув підлеглих. Німа команда жестом руки: «Увага!». І така ж безмовна відповідь по черзі від кожного: «Добре!». Не сплять. Капітан, стиснувши двома пальцями, відтягнув та безшумно перевів у положення одиночного вогню запобіжник автомата. Він знав: хлопці зараз роблять

...Дві РГД-5 біля себе, щоб були під рукою. Так зручніше. У Ф-1 вкручуємо запал – і назад до кишені жилета. Це вже якщо буде зовсім скрутно: полон не для нас...

...Димить сигаретами на замаскованій позиції в тилу відпочиваюча зміна. Гліють вуглики вкопаного та накритого листом бляхи прихованого багаття. Його тепло вночі прогріватиме землю навколо, а зранку дозволить нашвидкуруч приготувати чай і нехитрий польо-

Бійці не сплять. Прикордонників навчають не спати – навіть дуже втомлених.

те ж саме. Як же багато часу треба для того, щоб тихо відкрити липучку клапана штатного розвантажувального жилета! Надійне кріплення – додаткова проблема. А від напруги кожен удар власного серця відлунується у голові...

вий сніданок. Зміна відпочиває, бо за декілька годин їй знову на передові пости. Але й тут чути відлуння вибухів. Ніхто не розслабляється та не залишає зброю і спорядження далі, ніж на відстані витягнутої руки.

– Згадую «Вій» Гоголя, – каже Роман. – Головне – дожити до «третіх півнів».

Це правда, адже найчастіше напади та обстріли починаються під ранок, коли найбільше хочеться спати. Тому кордон працює цілодобово, наче єдиний організм. Спостерігають вартові на рубежі, не сплять на своїх постах чергові, магістралями зв'язку проходять доповіді.

Багатотижнева гра в мовчанку. «Абсолютний нуль» – лінія кордону «позначена» протитанковим ровом... За десять метрів від неї з нашого боку – передовий пост. Звідти іноді чути, як по інший бік «нуля» на чужій, а тепер уже – ворожій території, хтось необережно ступає ногами у важких армійських черевиках, а потім спускається в окоп. І це – за якихось 20–30 метрів від нас. У них там також наряд «секрет». Ми знаємо про них, а вони, напевно, – про нас. На такій відстані не те що розмову – надто голосний подих може вловити вночі чутливе солдатське вухо.

З потрібної нам стежки зметено кожну суху гілочку, щоб часом не хруснула під ногою. Старший наряду, пригинаючись, ходить у повній темряві, пере-

Застряглий у пеньку цвях відбився від каміння і приземлився неподалік, підпаливши каремат. Якби хлопці не потурбувалися про облаштування вогнища – це коштувало б комусь із них здоров'я.

віряє пости. Ходить повільно, абсолютно безшумно, ретельно вивіряючи кожен крок. У руках автомат. За спиною – «муха»...

...Легенький звук позаду говорить про те, що запобіжне кільце гранатомета зачепилося за гілку. Дуже повільно – назад. У разі випадкового пострілу без травм би не обійшлося... Все, тепер «муху» за спиною вночі не носимо...

Пароль і відгук – звуки, що імітують місцевих лісових тварин, також ледь чутні. Андрій підходить стежкою, дає про себе знати, чує відповідь – і тихо опускається на землю біля товариша, який на варті. Трохи перевіривши подих, розпитує про справи: чи є вода, що видно в тепловізор, що чути і звідки. Розмова ведеться якомога тихіше, а доповіді про ворожі безпілотники та рух за кордоном – взагалі подалі від постів. Зв'язок поганий, а кричати в радіостанцію чи телефон тут не можна.

І так завжди – незважаючи на спеку, комарів, багатогодинні рясні дощі, від яких не рятує жодна плащ-накидка. Кому на ранок мокро – можна одяг над вогнищем просушити. А поки він сохне, тіло зігріють декілька вправ на дерев'яному турніку чи брусах, які саме для цього й спорудили.

А як цінується у лісі талановитий кухар! Майже завжди знайдете такого у складі прикордонного наряду. Ви навіть уявити собі не можете, яку смакоту можна приготувати у казанку чи на імпровізованій сковорідці з кілограма купленої по дорозі картоплі та нехитрого сухпайка!

Прикордонники облаштовують побут незалежно від того, в яких умовах їм доводиться нести службу. За декілька днів захо-

Змінювати позицію було пізно. Збуджена уява домальовувала усе, для чого мозку бракувало інформації. Він розмістив наряд з розрахунком на дорогу, а ворог, вочевидь, відправив передову групу по значно ширшому фронту. Частина – на нашій території. Частина – на суміжній. Позиції вибрані непогано: вони дозволяють протриматися якийсь час навіть за таких обставин. Проте наражаємося на перехресний вогонь. А звук стає все гучнішим. Все ближчим... Щось змінювати пізно. Якщо ми чуємо їх, то вже скоро побачимо. А чи бачать вони нас? З тепловізором не дуже походиш – більшість із них громіздкі. Пристрій нічного бачення? Це можливо. В активному режимі чи в пасивному? Якщо в активному – вмикаємо свій і бачимо в окулярі невидимий для ока промінь ліхтаря – інфрачервоної підсвітки. Тільки ж вони не дурні. Звичайно, в пасивному. А у кого пристрій нічного бачення? – Байдуже. Тиша важливіша. На війні у темряві довше живе тихіший і уважніший. Приглушено клацнули переставлені в бойове положення прицільні планки РПГ. Кожна з секунд розтягувалася у вічність...

...Минуло більше п'ятнадцяти хвилин. Звук за якихось 10–20 метрів не став тихішим, але хлопці не побачили у прицілах

Розмова ведеться якомога тихіше, а доповіді про ворожі безпілотники та рух за кордоном – взагалі подалі від постів. Зв'язок поганий, а кричати в радіостанцію чи телефон тут не можна.

ване в хащах подалі від кордону та людського ока місце відпочинку наряду більше нагадує партизанський табір. Першою копають землянку. Більше доби палитимуть у ній вогнище, щоб укриття не облюбували змії та інші лісові мешканці. Потім прийде черга облаштувати належним чином багаття. Пожежу в лісі допустити не можна за жодних обставин. Крім того, правила маскування ніхто не відміняв: осередок вогню ретельно обкладуть масивними каменями.

Якось відпочиваючи поблизу прихованого багаття на прогрійтій землі, хлопці прокинулися від вибуху. Як виявилось, через поєднання температури й вологості старий пень просто розірвало! Наче і так на війні вибухів мало! Застряглий у пеньку цвях відбився від каміння і приземлився неподалік, підпаливши каремат. Якби хлопці не потурбувалися про облаштування вогнища – це коштувало б комусь із них здоров'я. А так нікому в голову не влучив. І каремат погасили. Так і лежить зараз на складі з випаленим слідом від цвяха...

...Далі черга дійшла до нехитрого столика, вішака для одягу та спорядження, невеликого дровника та вже згаданих турніка і пари брусів. Містечко з дерева й підручних матеріалів з усіх боків приховували кущі, а від ворожих безпілотників оберігали густі крони старих дерев. Зараз воно залишилося лише на фотографіях: російські диверсанти з автоматичного станкового

ворожих постатей, горизонт не зайнявся вогнем, пекло не почалося. Очевидно, не сьогодні... І все-таки: що ж це за звуки? Відповідь була поряд. Руслан підповз до Андрія:

Товаришу капітане, в туалет треба.

Жартуєш? Шум у куцах чув?

Чув. Дуже треба. Зрештою, якби це був ворог, він би не шарудів так довго і так близько від нас.

Декілька кроків, шум наближався. Андрій відхилив гілку і мало не помер від сміху, коли побачив джерело стресу наряду: два клубки сірецьких голок, які вовтузилися на землі. Нам точно невідомо, як розмножуються їжаки, але у тиші нічного лісу це відбувається дуже гучно...

* * *

*Слов'ї застівали вечірню сонату,
Опускається сонце, і тіні ростуть.
Нам на лінії смерті сьогодні стояти,
Щоби ворог на завтра не взяв висоту.*

*Ще зеленої кордон, не багрянний від крові,
Кілометром правіше вирус війна.
Добровольці у бій піднімаються знову
З рук валькірії долю прийнявши сповна.*

*Тут поки що спокійно. Стріляти не можна.
Тут порожня безмежність зриває серця.
Злим оскалом душа усміхається кожна,
І примара з косою вже бачить бійця.*

*Ми давно вже тримаємо їх на прицілі,
Ми самі вже давно на прицілі у них.
Догоряло багаття, вуглики жевреїли.
Теплий вітер із рідної дув сторони.*

*Насторожене вухо вслухається в тишу,
Прикордонну, хитку і невпевнену ніч.
Як же голосно бігають крихітні миші!
Скільки спогадів, болю, складних протиріч!*

*А в тилу не засне до світанку кохана,
А на півдні – війна, а на сході – орда.
Тільки в місячну ніч не пройдуть каравани.
Хай нас мало, та жоден душі не продає.*

*Цим бійцям на роду не написаний спокій,
Їх чекають дороги, вогонь і сивець.
Їхня воля незламна, упевнені кроки,
І синхронні удари солдатських сердець.*

архів

У задзеркаллі буремного часу

Рік 1991-й був переломним, адже починався у «стандартному» форматі СРСР. Хоча такі прогнози здавалися у найближчій перспективі нездійсненними, завершився він парадом суверенітетів уже пострадянських республік. Тобто свідомість більшості населення УРСР за цей час трансформувалася від згоди з необхідністю перебудови існуючого соціалістичного ладу до безперечної підтримки створення нової держави.

Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ
Володимир ПАТОЛА

Як відбувалося це перетворення у прикордонників, котрі берегли зовнішні союзні рубежі на території радянської України варто дослідити за тогочасними публікаціями в газеті Червонопрапорного Західного прикордонного округу КДБ

Раніше за такий результат керівництво однозначно попросило б, у залежності від радянського періоду, із поганами, свободою та кінець кінцем – із життям.

СРСР «Советский пограничник». Адже видання це – доволі специфічне і мало щосили відстоювати відданість чинній системі.

Проте дух часу уже вилупив у газетарів, які десятиліттями особливо обережно підшукували слова, що мали надихати на вірну службу «зелених чекістів». У новорічному зверненні до читача колишньої впевненості немає, є лише занепокоєність. Прогнози різні: від загального благоденства до громадянської війни...

Інтерв'ю з одним із найяскравіших антисоветчиків – В'ячеславом Чорноволом, який після багатьох років, проведених у тюрмах, вже обраний головою Львівської облради. Колишній дисидент упевнений: економіка повинна бути ринковою, але нарікає на сусідів-поляків, що масово вивозять з України товари, яких і самим бракує. При цьому В'ячеслав Максимович розуміє: у майбутньому будуть республіканські прикордонні війська та митниці.

Протягом декількох номерів публікуються спогади ветерана з промовистим заголовком «Бандеровць». В статті, окрім чисельних описів злочинів «націоналістів», знаходимо досить незвичний момент: наприкінці війни прикордонники були обурені звірствами стосовно місцевого населення з боку прикомандированих співробітників НКВС. Конфлікт вилився у погрозу Лаврентія Берія «стерти в табірний пил» бойового генерала, командира полку прикордонних військ Т.А. Строкача. Ветеран із гордістю згадує, що командир не заявлявся погрозу, які потім увійшли до обвинувального висновку в справі самого Берія.

Майже в кожному випуску – загроза навислої війни. Логічні питання: що ж відбудеться при поділі СРСР на незалежні держави? Чи безкровно встановляться нові кордони?

Не залишалася поза увагою журналістів і основна тематика видання – охорона кордону. Прикордонники затримують контрабандистів і порушників, у військах борються з алкоголізмом.

Стаття про безневий референдум, де вирішувалося чи бути далі СРСР. Питання, яке винесене на суд народу: «Чи вважаєте ви за необхідне збереження Союзу Радянських Соціалістичних Республік як оновленої федерації рівноправних суверенних республік, у якій будуть повною мірою

гарантуватися права і свободи людини будь-якої національності?».

Тоді 88,5 % військовослужбовців округу підтримали оновлення Союзу (в цілому по УРСР «за» висловилися 70,2 % громадян, по Союзу загалом – 89,8%). Додатково до «українського» бюлетеня було включено друге питання: чи «Згодні ви з тим, що Україна має бути у складі Союзу Радянських суверенних держав на основі Декларації про державний суверенітет України?» За офіційними

данними, оприлюдненими «Советским пограничником», свою «згоду» на це дали 67,5 % прикордонників, які на той час несли службу на території УРСР. 25,5 відсотків висловилися проти.

Раніше за такий результат керівництво однозначно попросило б, у залежності від радянського періоду, із поганами, свободою та кінець кінцем – із життям. Нині ж просто констатується факт – за Союз-то зрештою, більше.

Номер від 20 серпня – без жодної фотографії на передовиці. Підкреслено офіційний. Без будь-яких оцінок: винятково публікація документів заяв постанови ДКНС (ГКЧП). Так вчиняють, коли з чимось не погоджуються або просто не впевнені... Паралельно в номері чергова порція «Регулируемой

СОЮЗ РАСПАЛСЯ – ГРАНИЦА ОСТАЕТСЯ

Почти месяц разделяет подписание Президентом СССР Указа о создании Комитета по охране государственной границы СССР и об утверждении временного положения о Комитете по охране государственной границы СССР. Время тревог и сомнений, неурядицы в заграничных аппаратах, есть управленческий аппарат, есть и документ, в котором определены задачи и функции пограничных войск. Как дальше сложится судьба органов границ в составе независимых государств, время покажет. Видно, что будет меняться, усовершенствоваться. Не случайно и изменение о комитете названо «временным». Но на следующий день ясно одно – граница остается.

Впервые в истории советских пограничных войск создан совершенно самостоятельный межреспубликанский орган управления, который призван объединить усилия всех республик в направлении охраны государственной границы СССР. Это не только новая структура, но и новая философия, новая методика, новая организация, новая техника. Главная задача комитета – обеспечить безопасность Союза и суверенных республик на государственной границе.

Впервые в истории советских пограничных войск создан совершенно самостоятельный межреспубликанский орган управления, который призван объединить усилия всех республик в направлении охраны государственной границы СССР. Это не только новая структура, но и новая философия, новая методика, новая организация, новая техника. Главная задача комитета – обеспечить безопасность Союза и суверенных республик на государственной границе.

УКРАИНА ПРОВОЗГЛАШЕНА НЕЗАВИСИМЫМ ГОСУДАРСТВОМ

Верховный Совет Украины на внеочередной сессии провозгласил независимым Украину и образовал ее самостоятельное украинское государство – Украину. Решено 1 декабря 1991 года провести референдум о подтверждении акта провозглашения независимости. На сессии приняты также постановления, направленные на укрепление суверенитета республики. В частности, предлагается подготавливать на республиканском уровне проекты законов, касающихся обороны, внутренних дел, культуры, образования, науки, здравоохранения, социального обеспечения, жилищно-коммунального хозяйства. Решено также подчинить все внешние формирования, находящиеся на территории Украины, Верховному Совету Украины.

Газета, датована 27 серпня, містить заяву Колегії КДБ, яка засуджує заколотників з ДКНС і закликає керівників органів держбезпеки діяти «у суворій відповідності до Конституції, законів СРСР та рішень Президента держави». Про проголошення незалежності України – ні слова. Хоча начальник військ округу генерал-лейтенант Володимир Стус водночас є депутатом Верховної Ради УРСР і входить до числа тих, хто голосував за народження нової держави.

6 вересня – перша публікація українською. В матеріалі ТАРС «Я вчасно не побачив» йдеться про позицію Горбачова щодо заколоту та про необхідність збереження спільного простору. Виступам спікера Леоніда Кравчука газетної площі відведено незрівнянно більше.

30 серпня Президія Верховної Ради прийняла постанову «Про підпорядкування Україні Прикордонних військ, що дислокуються на її території». «Советский пограничник» розмістив текст лише 13 вересня. Тут же приємна звістка – з 1 жовтня підвищуються посадові оклади військовослужбовців. Окрім того, військових звільняють від сили податку на прибуток і «бездітність».

Поступово згадок про Горбачова та союзні справи, хоча Союз ще формально існує, стає все менше. Повідомлень про розбудову нової держави – все більше. Вже у вересні стартує передвиборча президентська кампанія. Відвертий фаворит для видання – Кравчук. Йому – більше місяця, а також кращі слова. Про розбудову силових структур більше говориться з соціального боку. Висвітлюється зрічий придністровський конфлікт.

4 листопада приймається закон «Про Прикордонні війська України». Про це читач не дізнався. 6 листопада друкується інтерв'ю з генерал-полковником Іллею Калінінцем, шойно призначеним головою Комітету з охорони Державного кордону СРСР – Головнокомандувачем Об'єднаними прикордонними військами.

3 грудня на першій шпальті – «Воїни кордону сказали «Так» незалежній Україні». Далі думки Леоніда Кравчука про розбудову української армії вже мають статус цитат Президента України.

Колишній дисидент упевнений: економіка повинна бути ринковою, але нарікає на сусідів-поляків, що масово вивозять з України товари, яких і самим бракує.

Завершується рік матеріалом міністра оборони України генерал-полковника Костянтина Морозова «Присяга на вірність Україні», де він повідомляє про свій вчинок і закликає до цього решту військових. Щодо долі прикордонників – ясності небагато. Кореспонденція «Союз розпався – кордон лишається». Тема – охорона держрубежів вже незалежних республік має здійснюватися прикордонними військами (прикордонною стражею) незалежних держав під керівництвом Комітету з охорони Державного кордону СРСР. Тобто повноцінне становлення Прикордонних військ України без опіки з Москви – попереду.

Згодом бачимо звернення Президії Верховної Ради України до громадян України усіх національностей (а їх у 52-мільйонній країні було аж 110), де наголошується на тому, що «проголошення незалежності України ні в якій мірі не призведе до порушення прав людей будь-яких національностей». Повідомляється й про суверенітет Молдови та Білорусі.

■ ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ

Майже чверть століття тому Україна стала незалежною державою з власними кордонами, які необхідно було не лише охороняти, а й юридично оформити. На новий рівень виходили і взаємини з країнами колишнього СРСР, межа з якими мала статус адміністративної.

Щоб розібратись у багатьох питаннях, пов'язаних зі становленням українських рубежів, ми звернулися до генерал-майора у відставці Бориса Трегубова, який п'ятнадцять років поспіль обіймав посаду помічника Голови Держприкордонслужби – постійного представника прикордонного відомства у змішаних комісіях з питань проходження (перевірки) державного кордону.

Пропонуємо нашим читачам розповідь Бориса Дмитровича та його думки стосовно багатьох питань, які доводилося вирішувати на непростих перемовинах із представниками сусідніх країн.

Записав Андрій КУЧЕРОВ

«ПЕРШІ ЦЕГЛИНИ»

– Підвалини до фундаменту кордонів нашої молодій країні заклала ще Декларація про державний суверенітет України, прийнята 16 липня 1990 року, – починає розповідь Борис Дмитрович. – Саме в ній сказано, що Верховна Рада «проголошує державний суверенітет України ... в межах її території та незалежність і рівноправність у зовнішніх зносинах». А в самому Акті державної незалежності чітко вказано, що територія України є неподільною і недоторканою. Іншими словами, цей документ підтвердив існування кордонів країни в межах, які існували за часів УРСР.

Ще один важливий аспект. Звернемося до Закону України «Про правонаступництво України», прийнятий Верховною Радою України 12 вересня 1991 року. У п'ятій статті цього документа чітко зазначено, що державний кордон Союзу РСР, що відмежовує територію України від інших держав, і кордон між Українською РСР і Білоруською РСР, РРФСР та Республікою Молдова станом на 16 липня 1990 року є державним кордоном України.

Таким чином, молода країна отримала спільну межу із сімома сусідами. Крім республік колишнього Союзу, це були Польща, Угорщина, Румунія та тоді ще Чехословаччина.

ОФОРМЛЕННЯ КОРДОНІВ – ПРОЦЕС СКЛАДНИЙ І ТРИВАЛИЙ

– Щоб розібратись у тонкощах механізму договірно-правового оформлення кордону, необхідно знати політичну та юридичну процедуру – продовжує Борис Дмитрович. – Спочатку дві країни укладають політичний Договір про дружбу, співробітництво та взаємодопомогу. Після його ратифікації парламентами обох держав він вступає в силу.

Далі створюються спільні комісії, які займаються делімітацією ділянки, тобто проходженням лінії кордону по карті. Це почати доволі невдячна робота, адже у процесі виникає багато складних практичних питань. Тому для їх вирішення залучається чималий загаль фахівців – від дипломатів до землепорядників.

Після завершення роботи спільної комісії, яка, до речі, триває не один рік залежно від складності процесу та бажання обох сторін знайти компроміс, готується договір про державний кордон. До нього

Як народжувався кордон

обов'язково додаються карти місцевості, їх опис та багато інших документів, які дають вичерпну відповідь щодо проходження лінії розмежування між двома країнами.

Після підписання цього документа главами держав та його ратифікації, починається демаркація кордону. Знову створюється спільна комісія, яка виконує практичну роботу на місцевості, зокрема й із встановлення прикордонних знаків. Цей процес крок за кроком проходить по всій ділянці. Завершується він підписанням договору про режим державного кордону, додатком до якого є демаркаційні карти з нанесенням ліній державного кордону, протокол-опис проходження лінії розмежування, протоколи та список координат і висот прикордонних знаків.

Варто додати, що час від часу країни створюють спільні комісії, які перевіряють лінію проходження кордону, адже природа, клімат і діяльність людини можуть змінити орієнтири, по яких проходить лінія розмежування.

ЗАХІДНІ СУСІДИ НЕ ЗВОЛІКАЛИ

– Першими країнами, з якими молода держава розпочала процес оформлення спільних кордонів, стали Польща, Словаччина та Угорщина. Вони підтвердили лінію розмежування часів СРСР, тому Україні необхідно було підписати лише відповідні договори про режим держкордону, співробітництво та взаємодопомогу з прикордонних питань. З Польщею це було зроблено 12 січня 1993 року, зі Словаччиною – 14 жовтня 1993 року, а з Угорщиною – 19 травня 1995 року.

Парламенти цих країн ратифікували документи досить швидко: сусідні держави прагнули оперативно та без зволікань налагодити повноцінні стосунки з Україною. Спільні комісії з перевірки кордону працювали злагоджено, жодного разу не давши приводу для появи сенсаційних повідомлень у пресі. Така ж практика добросусідства та взаєморозуміння існує й донині.

ОФІЦІЙНИЙ БУХАРЕСТ ДІЯВ ІНАКШЕ

Румунія пішла іншим шляхом. Після здобуття нашою державою незалежності, офіційний Бухарест денонсував Договір про режим державного кордону, який існував за часів СРСР. Українська сторона доклала всіх зусиль для налагодження діалогу. Однак пройшло довгих дванадцять років перш ніж 17 червня 2003-го у Чернівцях президенти двох країн підписали Договір між Україною та Румунією про режим державного кордону. На сьогодні ця ділянка повністю оформлена. Триває її перша спільна перевірка: проведено геодезичні виміри та опрацьовано підсумкові документи.

ДЕЛІМІТАЦІЯ ЧЕРЕЗ... ГААГУ

– Особливою віхою в історії українських кордонів є 16 вересня 2004 року. Саме цього дня Румунія офіційно звернулася до Міжнародного суду ООН з проханням розглянути проблему делімітації морських просторів у Чорному морі. Для нашої держави це не стало сенсацією, адже такий перебіг подій був офіційно закладений у додаткову Угоду до політичного Договору між Україною та Румунією. У цьому документі існувала норма, згідно з якою кожна сторона має право звернутися до Міжнародного суду в Гаазі з проханням делімітувати морські простори у випадку відсутності спільного бачення.

На початку 2009 року судом було винесено вердикт, згідно з яким острів Зміїний визнавався українським, а дванадцятимильна зона навколо нього – територіальним морем, як це прийнято за світовими правилами. При розмежуванні морських просторів суд відхилив як румунський, так і наш варіанти, визначивши лінію компромісно. Обидві країни сприйняли рішення суду позитивно і виконали його.

ПОРУЗУМІННЯ ДОСЯГНУТО

13 листопада 2013 року поблизу міжнародного пункту пропуску «Сеньківка» Чернігівської області сталася історична подія. Саме цього дня відбулася церемонія відкриття першого прикордонного знаку на українсько-білоруському кордоні, який передувала тривала спільна робота. Справа в тому, що сам процес делімітації цієї ділянки завершено ще 1997 року. Проте знадобилося більш ніж півтора десятиліття, щоб Договір між Україною та Республікою Білорусь про державний кордон набрав чинності. Обмін ратифікаційними грамотами з цього приводу відбувся 18 червня 2013 року.

Заради справедливості варто зазначити, що український Парламент виконав свою частину роботи ще 1997 року. Чому склалася така ситуація? Питання швидше політичне, адже принципових розбіжностей у підходах до лінії розмежування не було.

У червні 2014 року розпочався процес демаркації між двома країнами. На сьогодні винесено на місцевість понад триста кілометрів спільного кордону, проведено дев'ять засідань українсько-білоруської демаркаційної комісії. Як стверджують фахівці, робота триває високими темпами при повному порозумінні сторін.

ПРОЦЕС УСКЛАДНЮВАЛО ПРИДНІСТРОВ'Я

Договір між Україною та Республікою Молдова про державний кордон підписано 18 серпня 1999 року, процес делімітації

тривав до 2001-го. Наступного року розпочалася демаркація, яка наразі завершується. Необхідно зазначити, що протяжність спільної межі складає 1222 км, причому 452 км – придністровський сегмент.

Оскільки українська влада має справу лише з офіційним Кишиневом, необхідно було відпрацювати правовий алгоритм щодо демаркації ділянки невизначеної республіки. Остання була категорично проти присутності офіційних представників Молдови. Тоді українська сторона запропонувала просте й нестандартне рішення: вся робота, всупереч загальноприйнятим правилам, здійснюватиметься з боку України. Колеги з Молдови погодилися на компроміс, адже також були зацікавлені в офіційному оформленні рубежу. Таким чином, на спільній ділянці за весь час роботи вже встановлено 4198 прикордонних знаків.

На порядку денному залишилися два проблемні питання: розмежування в районі населеного пункту Джурджулешть та на буферному гідровузлі Дністровської ГЕС. Тут немає ніякого політичного підґрунтя – лише господарські непорозуміння. Тому всі чекають на завершення демаркаційного процесу вже наступного року. Наразі проведено 58 засідань спільної українсько-молдовської демаркаційної комісії.

БАЗОВИЙ ДОГОВІР НЕ ВРЯТУВАВ...

Договір між Україною та Російською Федерацією про державний кордон підписано 28 січня 2003 року. Проте морська ділянка залишалася у ньому невизначеною: делімітації підлягав тільки суходіл. Цей процес завершився того ж року, однак демаркаційний етап розпочався лише 2010-го...

Варто згадати одну дату: 7 листопада 2012 року. Саме цього дня на стику трьох країн – України, Білорусі та Росії – встановлено перший прикордонний стовп. З того часу на місцевості було позначено 372 кілометри спільної межі, які проходять Чернігівською та Сумською областями, і визначено 1100 місць встановлення знаків. Останнє, вісімнадцяте, засідання спільної Українсько-російської демаркаційної комісії відбулося 24-25 грудня 2013 року...

Окремої уваги заслуговує морський сегмент. Він проходить по Азовському морю та Керченській протоці. Було проведено 36 раундів переговорів щодо формування єдиних підходів до цієї проблематики. Останній – на початку березня 2011-го. За свідченням учасників, обидві делегації були близькими до формування спільної думки, однак далі розмов справа так і не пішла. На заваді стали інші чинники...

■ міжнародний огляд

На кордонах закордону

У той час як Україна посилено бореться з контрабандою сигарет на західному кордоні, на рубежах інших держав правоохоронці вилучають із людського шлунка капсули з доларовою готівкою, заарештовують сексапільних красунь, котрі фліртували з прикордонниками намагаючись приховати кокаїн, та борються з кричущим ставленням зловмисників до живої природи, адже ті перевозять тисячами маленьких черепашок, котрі й без того перебувають на межі вимирання. Про все детальніше розповідаємо у сьогоднішньому матеріалі.

Кожному – своє

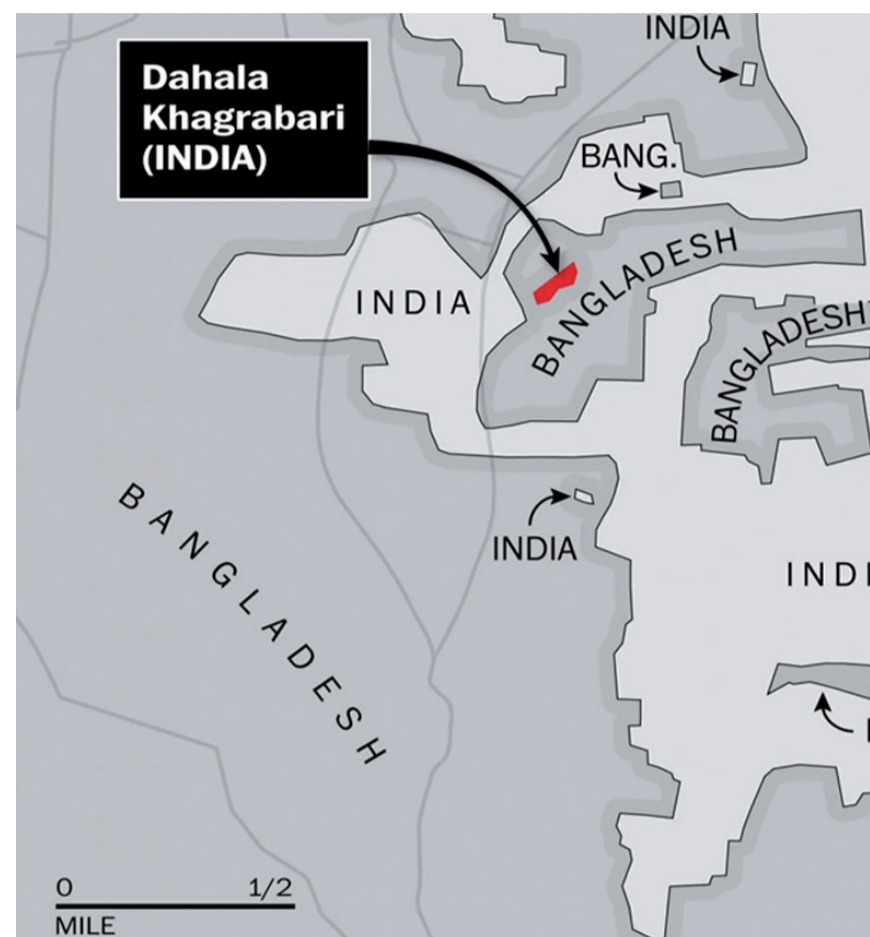
Індія та Бангладеш обмінялися землями, вирішивши таким чином унікальну територіальну суперечку між двома державами, що сягає корінням часів утворення незалежного Бангладешу в 1970-их. Суть його полягала в існуванні цілої низки анклавів (територій країни, повністю оточених іншою державою), на яких мешкало понад 50 тисяч жителів без громадянства. Нині ж вони самі зможуть обирати собі підданство.

За попередніми даними, Бангладеш поповнить своє населення на 35 тисяч людей, у той час як Індія – на 15 тисяч. Важливість вирішення цього територіального спору, крім отримання громадянства населенням, у тому, що вони матимуть доступ до освіти, інфраструктури та соціальних послуг. З цієї нагоди, жителі анклавів влаштували у себе на батьківщині помпезні святкування.

Самі по собі анклавні не настільки унікальні – їх у світі достатньо. Менш поширені анклавні другого ступеня (оточені іншими анклавними), хоча існують навіть у Європейському Союзі – наприклад, між Бельгією та Нідерландами. Однак між Бангладешем та Індією був єдиний анклав третього ступеня.

Цей обмін територіями фактично означає, що зникне останній анклав третього порядку – анклав, оточений анклавом, який теж оточений анклавом, останній з яких оточений безпосередньо основною територією країни.

Водночас, як підкреслює низка індійських ЗМІ, на ділі здійснити повноцінний обмін територіями та завершити реінтеграцію населення в країну буде набагато складніше, ніж просто домовитися про це на папері. ■

Краса, наркотики, в'язниця

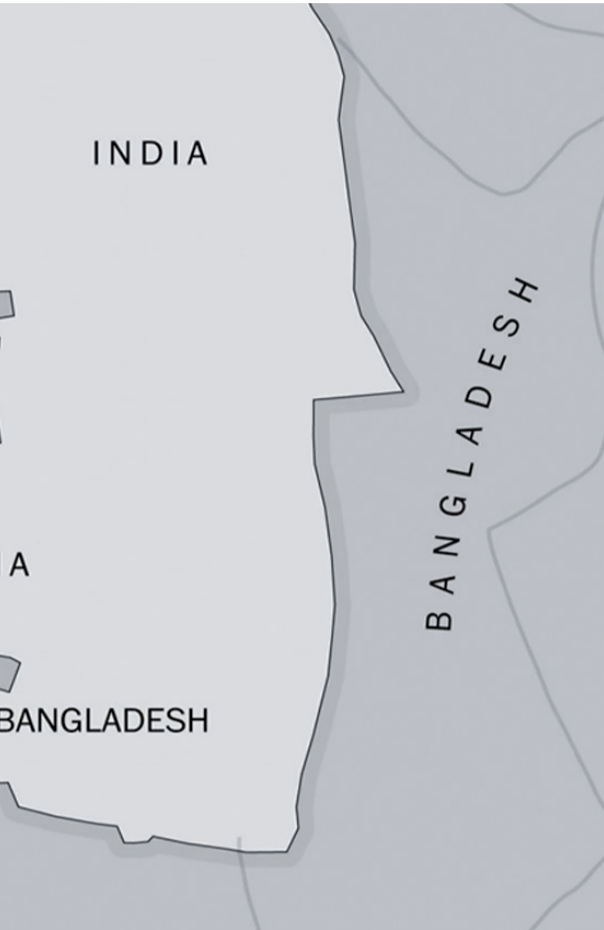
Краса – страшна сила, кажете? Та, мабуть. Однак лише в тому випадку, якщо вміти цією вродою правильно користуватися. Для однієї ж її володарки краса зіграла фатальну роль. Популярна любителька соцмереж Анетт Пікула стала прикладом для наслідування модницям із усього світу. Фото та відео свого розкішного життя зірка Instagram ніколи не забувала ділитися зі своїми шанувальницями. Однак нещодавно її ім'я фігурувало у спробі контрабанди кокаїну.

Заїхавши в пункт пропуску (Львів, штат Арізона, США) на своєму Mercedes-Benz золотистого кольору, красуня вийшла з авто для проходження контрольних процедур. Дизайнерська сукня з дорогої тканини ідеально облягала фігуру Анетт, вигідно підкреслюючи її пишні форми. Очевидно, на це й був розрахунок.

Спочатку все йшло спокійно. Прибувши з Мексики, пані Пікула не викликала у правоохоронців жодних підозр. Однак уже за деякий час вона почала відкрито фліртувати з офіцерами. Жести й рухи американки вочевидь мали бути спокусливими, але виглядали вульгарними. Вона постійно покусувала губу і без упину гралася зі своїм волоссям.

Зрештою така «кокетлива» поведінка зірки соцмереж стала для неї крахом. Американські прикордонники попросили її пройти вторинний огляд, в результаті якого службовий собака натрапив на запах наркотиків. Розкішне авто Анетт Пікули пропустили через спеціальне обладнання, яке як на рентгеновському знімку показало: пакети з кокаїном були щільно упаковані в передніх панелях машини.

Шість кілограмів порошку могли збагатити жінку майже на 134 000 доларів. Після такого неприємного інциденту сторінка соцмережі Анетт стала ще популярнішою, однак тепер прихильниці замість захоплених відгуків надсилають їй глузливі коментарі. Що ж, погана слава – теж слава. ■

Черепашки не винні

Днями прикордонники Казахстану затримали партію контрабандних черепах. Під час оформлення вантажного потяга, що слідував із Узбекистану, в критому вагоні правоохоронці виявили підозрілі мішки. А набиті вони були майже однією тисячею маленьких морських мешканців.

На цій ділянці кордону подібний випадок фіксують не вперше. Так, у травні поточного року узбекистанець намагався провезти до Казахстану в своєму авто понад 2 тисячі черпашок. Від побаченого правоохоронці просто остовпіли – три мішки і картонна коробка були вщент забиті маленькими плазунами, які в загальному важили більше 200 кілограмів. Орієнтовна вартість черпашок на «чорному ринку» складала майже 43 тисячі доларів.

Середньоазіатську черпаху (саме цей вид користується популярністю серед узбекистанських контрабандистів) занесено до Червоної книги.

Та зловмисників цей факт, здається, зовсім не бентежить. У погоні за наживою вони жорстоко обходяться зі своїм «товаром»: черепах перев'язують скотчем, аби не шаруділи і не привертати зайвої уваги прикордонників. Від нестерпних умов частина тварин гине ще в дорозі.

Рідкісні черепахи, як правило, призначаються для ресторанів. Це не дивно, адже бажаючих спробувати черепаховий суп більше ніж достатньо. Окрім того, не гребують послугами контрабандистів і зоомагазини та приватні міні-зоопарки. Все логічно: поки є попит, буде й пропозиція. Як правило, після проведення всіх необхідних процедур живий контрабандний товар випускають на волю. Зловмисники ж притягуються до адміністративної відповідальності.

Колумбія – Венесуела: прохід заборонено

Основним фактором, який диктує контрабандні тенденції на кордонах є різниця економічного розвитку сусідніх країн (кому як не українцям про це знати, згадаймо лише цінову політику на тютюнові вироби в нашій країні та європейських). Не винятком стали й Колумбія з Венесуелою.

Контрабандні потоки між двома країнами протягом останніх років процвітають. Така «увага» до незаконного переміщення товарів спричинена різким падінням курсу національної венесуельської валюти – болівара. Відтак вартість на товари тут стала значно нижчою, аніж у сусідній Колумбії. Цим і користуються контрабандисти, котрі закупають бензин і товари повсякденного вжитку для перепродажу, заробляючи на самій лише різниці цін чималі кошти. Тож не дивно, що за можливість «вклинитися» в цей так званий бізнес місцеві торгаші готові перегризти одне одному горло.

Та останні події свідчать, що ситуація зайшла вже занадто далеко. На кордоні між двома країнами розпочалися масові зіткнення між силами правопорядку Венесуели та нелегальними торговцями, котрі возять товари до Колумбії. В підсумку це призвело до закриття кордону на мосту «Симон Болівар».

Колумбійські ЗМІ повідомляють, що шестигодинні сутички були викликані загибеллю напередодні одного з колумбійських торговців. Свідки стверджують, що його застрелили бійці нацгвардії Венесуели. «Колеги» загиблого не збиралися допустити безкарність правоохоронців, тому почали влаштувати

масові безлади. За деякий час влада обох країн почала стягувати до кордону силовиків.

Закінчилося все без жертв, однак перетин рубежу не лише для торгашів, але й для звичайних громадян Венесуели та Колумбії ускладнився, адже частину кордону таки перекрито.

Дизайнерський підхід

Пасажирка, котра прибула з Мехіко, відразу ж впала в око правоохоронцям аеропорту Боготи, розташованому в центральному регіоні Колумбії. Проте причиною цього була зовсім не приваблива зовнішність, а її поведінка. Панянка явно нервувала. А вже в ході ретельнішого огляду колумбійки з'ясувалося, що в її шлунку знаходився сторонній предмет. Для тутешніх правоохоронців це не дивина. Вони звикли, що в такий спосіб місцеві контрабандисти частенько намагаються перевезти наркотики.

З організму жінки було вилучено 64 капсули, покритих латексом. Однак на здивування правоохоронних органів, у них колумбійка перевозила не наркотичну речовину, а готівку. Так, кожний гумовий виріб вона нашіпувала п'ятьма стодоларовими купюрами, намагаючись таким чином приховати майже 40 тисяч «зелених».

Як з'ясувалося згодом, поласувати кругленькою сумою вирішила популярна в Колумбії дизайнерка жіночого одягу. Ось такі вони, ці колумбійські митці.

Голуб війни

Нещодавно у своєму журналі обліку індійські поліцейські зробили доволі незвичний запис. Там зареєстровано голуба як «підозрілого шпіона». На те правоохоронці мали й цілком вагомі підстави. На пташиній лапці було прикріплено кільце, в якому знаходилося повідомлення, написане на урду – одній із двох офіційних мов Пакистану. Крім цього, там вказано й цифри, що судячи з усього, були не чим іншим як номером телефону, зареєстрованого в пакистанській провінції.

Однак підозрілого пернатого помітили зовсім не правоохоронці. Замість них це зробив 14-річний хлопець. Він заприпитив птаха в індійському селищі неподалік пакистанського кордону. Не гаючи часу, юнак зловив голуба, посадив у клітку й відправився до поліцейського відділення. Співробітники правоохоронних органів відвезли «затриманого» до ветеринарної клініки, де останньому зробили рентген. І хоча, за словами поліції, «нічого ворожого знімок не виявив», було прийнято рішення помістити птаха під варту. Місцеві правоохоронці зауважують, що сюди рідко прилітають птахи з Пакистану (!).

Такому занадто підозрілому на перший погляд ставленню навіть до птахів у індійських стражів порядку є свої причини. Справа в тому, що цей регіон доволі склад-

ний через сусідство із заходу – з Пакистаном, а зі сходу – з КНР. Обидві держави претендують на історичну область Індії – Кашмір. Розподіл останньої не закріплений жодними офіційними угодами

про кордони. Сам же регіон є осередком певного напруження у стосунках між межуючими державами. І саме через цю область із Пакистану до Індії проникають бойовики-ісламісти.

■ народна підтримка

«Іван Сила» на передовій

Український богатыр Василь Вірастюк, актор і режисер театру й кіно, відомий шоумен Віктор Андрієнко та група активістів з виробництва одягу патріотичної тематики «Фолк мода» завітали на передову до донецьких прикордонників.

Володимир ТЕЛЮК

Митці презентували відомий на теренах України художній фільм «Іван Сила», режисером якого виступив сам Віктор Андрієнко, а одну із головних ролей у стрічці виконав Василь Вірастюк. Неймовірне захоплення викликав перегляд навіть у тих, хто вже бачив стрічку.

Гості кажуть, що підтримати бойовий дух військовослужбовців Окремої бойової прикордонної комендатури, – це прямий обов'язок кожного. Зізнаються: «Бійці мають неабияку

моральну стійкість і силу духу. Відкидаючи усі переживання й емоції, з честю та гідністю виконують громадянський обов'язок». Арсеналом позитиву та радості зіркові відвідувачі зарядили всіх присутніх. Не залишилися хлопці й без гостинців, адже для них привезли футболки та вишиті сорочки з українським орнаментом. У свою чергу стражі кордону вручили гостям грамоти, віддячуючи тим самим за турботу та всебічну підтримку.

Наостанок військовослужбовці та їхні гості обмінялися спільними побажаннями перемоги й миру на нашій землі. ■

■ зірки на погони

Наказ №716-ОС від 4 серпня 2015 року

по Західному регіональному управлінню ДПСУ
полковник
підполковнику **КОЗУЛІ Вадиму Анатолійовичу**
по Південному регіональному управлінню ДПСУ
капітан 2 рангу
капітану 3 рангу **ТКАЧЕНКУ Олегу Миколайовичу**
по Південному регіональному управлінню ДПСУ
капітан 1 рангу
полковнику **БІВОЙНУ Дмитру Євгеновичу**
підполковник
капітану 2 рангу **ШЕВЧЕНКО Наталії Володимирівні**

Наказ №736-ОС від 10 серпня 2015 року

по ОКПП «Київ» ДПСУ
підполковник
майору **КОВАЛЮ Богдану Михайловичу**

по Південному регіональному управлінню ДПСУ
підполковник
капітану 2 рангу **ЧЕКАЛОВУ Вадиму Анатолійовичу**

Наказ № 753-ОС від 13 серпня 2015 року

по Північному регіональному управлінню ДПСУ
підполковник
майору **РПШЬКОМУ Ярославу Олександровичу**
по Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького
підполковник юстиції
майору юстиції **КУШНІР Ірині Павлівні**
по Центральній базі зберігання та постачання ДПСУ
майор
капітану **ВИГІВСЬКОМУ Віктору Анатолійовичу**

Управління кадрового забезпечення АДПСУ

■ від щирого серця!

Щиро вітаємо з 25-им Днем народження інспектора Державної прикордонної служби Одеського прикордонного загону старшину **ШАФАРЕНКА Леоніда Ігоровича!**

*Бажаємо тобі щастя, любові,
Щоб був улюбленцем ти долі.
Кохана тебе обіймає нехай,*

*Життя твоє буде неначе рай!
Бажаємо тобі тепла,
Друзів вірних і добра.
Хай буде мир в твоїй душі,
І у країні нашій всій!*

З найкращими побажаннями рідні, друзі та колеги

XII Міжнародна спеціалізована виставка

ЗБРОЯ ТА БЕЗПЕКА

ПРОВОДИТЬСЯ ЗГІДНО З РОЗПОРЯДЖЕННЯМ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:
Міністерство внутрішніх справ України
Міністерство оборони України
Міністерство економічного розвитку і торгівлі України
Служба Безпеки України
Державна прикордонна служба України
Державна служба експортного контролю України
Державна служба України з надзвичайних ситуацій

ОРГАНІЗАТОР: **IEC** СПІВОРГАНІЗАТОР: **УкрОборПром**

22–25 вересня 2015 р.

Генеральний інформаційний партнер: **Defense**
Генеральний медіа-партнер: **Окопак & Оружжя**
Технічний партнер: **Real Media**

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР
Україна, м. Київ, Броварський пр-т, 15
М "Лівобережна"

+38 044 201-11-63
zbroya@iec-expo.com.ua
www.iec-expo.com.ua, мвц.укр
tech-expo.com.ua

■ фотофакт

Країна пам'ятає героїв

У Кіровограді відкрили пам'ятну дошку герою-прикордоннику Андрію Матвієнку, який врятував десятки життів своїх побратимів, але сам підірвався на ворожому фугасі.

Ірина МАСТЕЛЬ

Кілька місяців тому під час відкриття меморіального комплексу загиблим воїнам АТО у Кіровограді батькову бойову нагороду вручили чотирирічній Олександрі Матвієнко.

Світлини маленької дівчинки з небесного кольору очима всього за кілька днів сколихнули Інтернет-мережі та змусили росіян блокувати контент. Тоді навіть Президент України Петро Порошенко особисто звертався до засновника соцмережі Facebook Марка Цукерберга з проханням не блокувати патріотичного контенту.

Пізніше рідні, колеги та друзі загиблого захисника вирішили встановити пам'ятний знак безпосередньо на будинку, де проживають нині дружина та маленька донечка покійного Андрія.

Право відкрити меморіальну дошку Герою доручили єдиній донечці Олександрі. ■

Засновник:
Адміністрація
Державної
прикордонної
служби України

Прикордонник
України
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ № 8071 (28.10.2003 р.)
Передплатний індекс:
61023

Головний редактор
Костянтин ПЯСЕЦЬКИЙ
Заступник
головного редактора
Андрій ГЕРАСИМКІВ
Чергова по номеру
Валентина ЛАЗАРЧУК

Тижневик надруковано у друкарні ТОВ «Мега-Поліграф»
Адреса: м. Київ, вул. М. Вовчка, 12/14. Тел.: 581-68-15
Замовлення: 42548
Наклад: 5100 прим.
З питань розміщення реклами на шпальтах газети звертатися у відділ реклами та договірної роботи Інформагентства Держприкордонслужби України за тел.: (044) 566-43-30

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних назв та інших відомостей несуть автори публікацій, а рекламної інформації – рекламодавець. Редакція не листується з читачами. Редакція може не поділяти точку зору автора. Рукописи не повертаються і не рецензуються. Редакція залишає за собою право редагувати матеріали. При використанні наших публікацій посилання на газету обов'язкове.

Наша адреса:
02099, м. Київ,
вул. Ялтинська, 11
Тел./факс:
566-43-30 (багатоканальний)
239-85-73, 239-85-77
E-mail: redactor@pvu.gov.ua
kordo@ukr.net

Видається
з липня 1943 року